

Digisti sotessa

Hyvää yhdessä -hankkeen loppuseminaari

Leena Seriola

Sisältö

- Mitä digitalisaatio on
- Digitaalisuus sosiaali- ja terveysalalla
- Digitaalisuus terveysalan koulutuksessa

Digitalisaatio – teknologia integroituu arkeen

”Digitalisaatio muuttaa yhteiskuntaa, markkinoita ja ihmisten käyttäytymistä. Se on ilmiö, jonka esiintymismuodot muuttuvat jatkuvasti uusien teknologioiden ja niiden käyttömuotojen myötä.” (Kettunen S ym. 2020)

”Suomi on jo nyt yksi maailman kärkimaista julkisissa sähköisissä palveluissa. Meillä suomalaisilla on myös tutkitusti EU-maiden paras digiosaaminen. Menestymisen edellytykset digitalisaatiossa ovat siis mitä mainioimmat. **Tärkeintä on kuitenkin huolehtia siitä, että asiakas on palvelukehityksen keskiössä.** Silloin muotoilemme yhteiskuntaamme aidosti meitä itseämme varten.” (Valtiovarainministeriö; <https://vm.fi/digitalisaatio>)

Digitalisaatio vaikuttaa...

miten toimin, ajattelen ja koen.

- Se muuttaa ihmisten käyttäytymistä, markkinoiden dynamiikkaa ja yritysten ydintoimintoja. Makrotasolla digitalisaatio tarkoittaa yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja markkinoiden dynamiikan sekä ihmisten käyttäytymismallien muuttumista.
- Mikrotasolla ilmiötä voi tarkastella yksittäisen toimijan kannalta, jolloin mietitään kuinka digitaalisuus muuttaa strategioita, ansaintalogiikkaa, tuotteita, palveluita, toimintamalleja ja vaikkapa osaamista. (Ilmarinen & Koskela 2015.)

Digitaalisuus mahdollistaa

Ajasta ja paikasta riippumattomuuden
Palvelujen sähköistyminen - Tehostetaan ja
parannetaan terveydenhuollon prosesseja ja
tiedonsaantia. Tuloksellisuutta. Tuottavuutta.
Kustannussäästöjä.

Tasavertaisen saavutettavuuden ja laadun
Älykkäät terveyspalvelut, älytuotteet ja esineiden
internet.

Käyttäjälähtöisyyttä

Kansainvälisyyden myös pienille startup yrityksille

jamk

Lukuja

- Etä- ja virtuaalihoito yleistyvät nopeammin julkisella sektorilla. Julkisella puolella vuonna 2018 40 %:lla toimintayksiköistä on ollut käytössä etä- tai virtuaalihoito, yksityisistä 10 %:lla (THL)
- noin 50% sairaanhoitopiirejä 30% terveyskeskuksista ja 40% yksityisistä terveydenhuollon toimijoista käyttää etävastaanottoa (videopuhelu, äänilyhteys, Chat-palvelu)
- Sosiaalipalveluissa noin puolet julkisista organisaatioista tarjoaa etävastaanottoa, yksityisistä joka kymmenes. (Hyppönen & Ilmarinen 2019.)

Digitalisaatio sosiaali- ja terveysalalla

Etelä-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysalan pk-yrityksille toteutetun kyselyn tuloksista. Tulokset perustuvat 2018 toteutettuun kyselyyn (n=46). Tulosten perusteella eteläpohjalaisilla yrityksillä on käytössään keskimäärin 3,7 sähköistä ja sosiaalisen median välinettä. Yritykset arvioivat oman digitaalisen osaamisensa melko hyväksi. **Esteinä digitaalisuuden laajemmalle käytölle nähtiin mm. asiantuntija-avun kalleus ja löytäminen.**

Kettunen S., Joensuu-Salo S., Mäntysaari P-P., Aalto A. & Katajavirta M. 2020. Digitaalisuus muuttaa sosiaali- ja terveysalaa: osaamisen taso eteläpohjalaisissa pk-yrityksissä sekä esimerkkejä uudesta liiketoiminnasta. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 150.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/310056/B150.pdf?sequence=1&isAllowed=y> luettu 26.10.2020

Digitalisaatio sosiaali- ja terveysalalla

Tulokset perustuvat 2018 toteutettuun kyselyyn (n=46)

Eniten kehitettävää oli

- markkinoinnin digitalisoiminen
- sähköisen asiakasjärjestelmän käyttöönotto
- teknisten palvelujen, sovellusten ja työkalujen hyödyntäminen perustyössä
- digitaalisuusajattelun siirtämien sote-kontekstiin, miten ja mitä?
- digitaalisuus tukemassa vuorovaikutusta
- henkilöstön digiosaamisen kehittäminen (viestintä, pilvipalvelut ja prosessit)

Kettunen S., Joensuu-Salo S., Mäntysaari P-P., Aalto A. & Katajavirta M. 2020. Digitaalisuus muuttaa sosiaali- ja terveysalaa: osaamisen taso eteläpohjalaisissa pk-yrityksissä sekä esimerkkejä uudesta liiketoiminnasta. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 150.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/310056/B150.pdf?sequence=1&isAllowed=y> luettu 26.10.2020

Sosiaali- ja terveysalan erityispiirteitä

Tarkka asiakkaan yksityisyyden suojan, eettisten kysymysten ja heikon aseman huomioiminen.

Asiakkaiden erilaisuus; kaikki eivät halua tai eivät pysty hyödyntämään digitaalisia ratkaisuja.

Eettinen tarkastelu; teknologian avulla toteutettu liikkumisen ja kotona toimimisen valvonta, riskiryhmien seulonta esim. tekoälyn avulla?

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkuuteen liittyy hyvin tarkasti säädelty ympäristö, tarkoituksena esim estää, ettei asiakkaiden hätää käytetä hyväksi (Terveystoimintolaki, Sosiaalihuoltolaki)

Digitalisaatiossa huomioitavaa

- Digisyrjäytymisen ehkäisy (Digituen toimintamalli; <https://vm.fi/auta-hanke>)
- Saavutettavuus (laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta astui voimaan 1.4.2019.)
 - Saavutettavuusdirektiivin tavoite on:
 - edistää kaikkien mahdollisuutta toimia täysivertaisesti digitaalisessa yhteiskunnassa
 - luoda Euroopan laajuiset yhdenmukaiset minimitaso vaatimukset julkisen sektorin verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudelle
 - parantaa digitaalisten palveluiden laatua
 - parantaa Euroopan unionin saavutettavuuden toteuttamisen sisämarkkinoita.
 - Saavutettavuusvaatimusten lisäksi laissa säädetään viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestämisestä ja veloitetaan julkisen hallinto tarjoamaan asiakkailleen mahdollisuuden viestiä viranomaisen kanssa sähköisesti.
 - Turvallisuus!

Mitä laadukkaalta digitaaliselta terveyssovellukselta vaaditaan?

- Lääkinnälliset laitteet ovat tarkasti säädeltyjä, -lääkinnällisiksi laitteiksi luokiteltavia digitaalisia terveys- ja hyvinvointisovelluksia on maailmassa arviolta noin 400 000 ja niiden määrä kasvaa jatkuvasti. Lääkinnällisten laitteiden hyväksyntäkriteereissä ei ole vielä riittävästi huomioitu kyberturvallisuusvaatimuksia.
- Ei-lääkinnällisiksi laitteiksi luokiteltavien digitaalisten terveys- ja hyvinvointisovellusten arviointiin ja raportointiin ei tällä hetkellä ole olemassa yhtenäisiä kriteerejä.
- Terveydenhuollossa digitaalisuuden toivotaan tuovan ratkaisun resursointiin ja saavutettavuuteen liittyviin kysymyksiin, mutta digitaalisten terveys- ja hyvinvointisovellusten käyttöönottoon liittyy edelleen suuria haasteita, kuten niiden **pätevyyden, luotettavuuden ja soveltuvuuden arviointi.**

Mitä laadukkaalta digitaaliselta terveyssovellukselta vaaditaan?

Qvalidi 2019 -tarkistuslistan sisältö muodostuu neljästä osa-alueesta

- Terveyssisältö
- Tekniset ominaisuudet
- Käyttäjälähtöisyys
- Turvallisuus
- Qvalidi 2019 -tarkistuslista on kehitetty vastaamaan vuonna 2019 voimassa olevia lakeja, asetuksia ja ohjeistuksia.

Hamari, L., Aromaa, M., Parisod H., Pakarinen A., Skogberg M., Leppänen V. & Salanterä, S. 2020. Digitaalisten terveys- ja hyvinvointisovellusten kehittäminen, arviointi ja raportointi: Qvalidi 2019 -tarkistuslistan kehittäminen ja sisältö. Hoitotiede, 32 (1) 52-66.

jamk

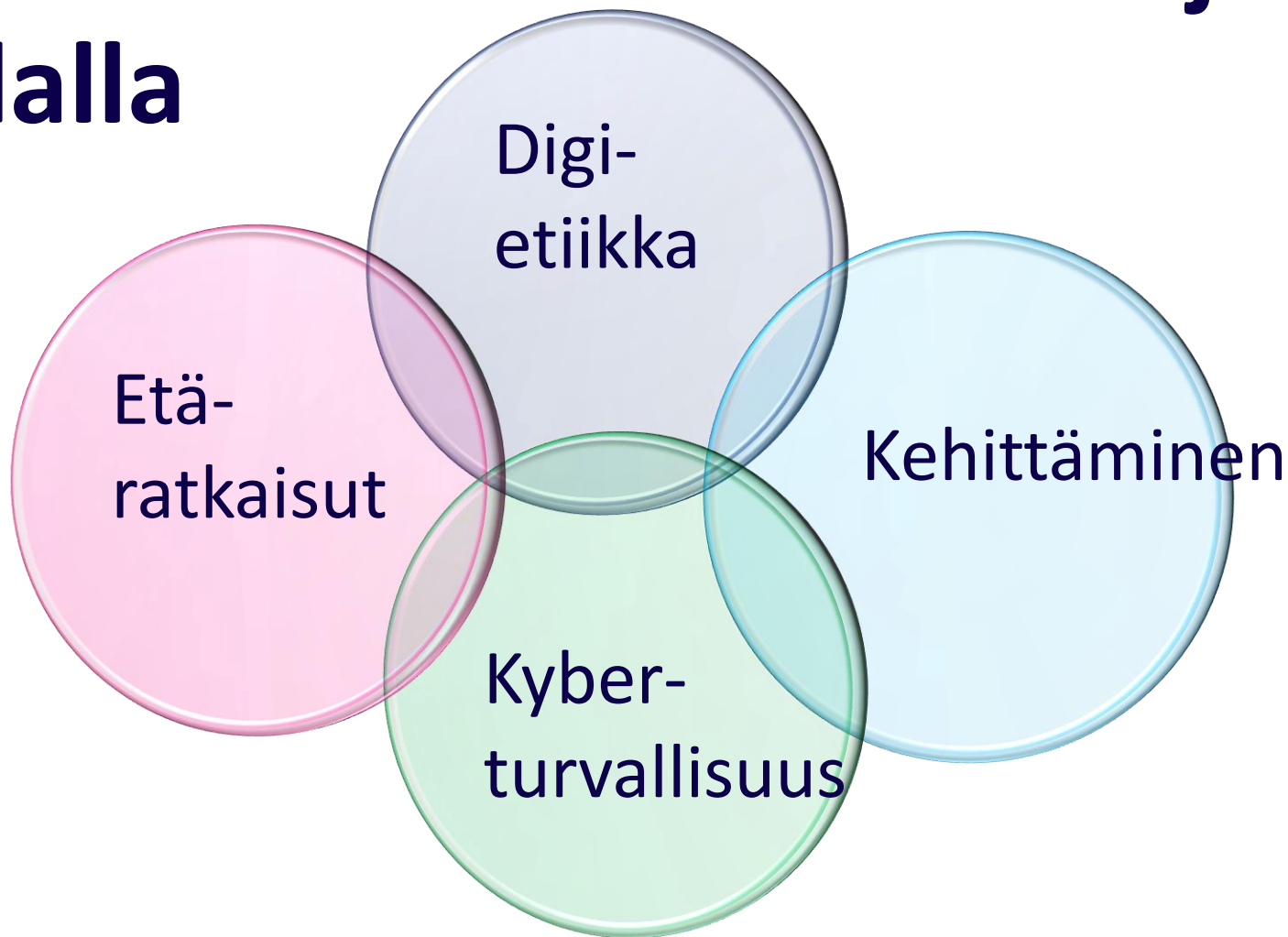
Jyväskylän ammattikorkeakoulu

on mukana kehittämässä sosiaali- ja terveysalan digitaalista osaamista

jamk

Digitaalinen osaaminen sosiaali- ja terveysalalla

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaaminen.
Häkkinen S,
Kivioja T,
Salmijärvi J ja
Seriola L. 2019.
JAMK

Digitaalinen osaaminen sosiaali- ja terveysalalla

Etäratkaisuosaaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Etäratkaisujen
käytön osaaminen

Teknologia- ja
sovellusosaaminen

Verkkopalvelu-
ja sähköinen
asiakaspalvelu-
osaaminen

Verkkoviestintä
osaaminen

Asiakkaiden
ohjaaminen
digitaalisissa
ympäristöissä

Etäpalvelu-
osaaminen

Etätyö-
osaaminen

Teknologia-
osaaminen

Hyvinvointi-
tekniologian
soveltamis-
osaaminen

Digitaalinen osaaminen sosiaali- ja terveysalalla

Digietiikka

Asenteet ja eettinen
arviointiosaaminen

Teknologian
hyödyntämisen
eettinen osaaminen

Digitaalinen osaaminen sosiaali- ja terveysalalla

Kehittämisosaaaminen

Jatkuva oppiminen ja
itsensä kehittäminen

Analyyttinen ja
yhteiskunnallinen
kehittämisosaaaminen

Digitaalinen osaaminen sosiaali- ja terveysalalla

Kyberturvallisuus

Tietoturva- ja
tietosuoja-osaaminen

Dokumentointi- ja
asiakastietojen
hallinta-osaaminen

**Sosiaali- ja
terveydenhuoltoon
kohdistuu kyberuhkia
päivittäin**

Healthcare Cyber Range (HCCR) -hankkeessa

- suunnitellaan ja rakennetaan terveydenhuollon simuloitu kyberharjoitteluympäristö.
- Se mahdollistaa terveydenhuollon toimijoille turvallisen harjoittelun oikeita kyberuhkia, haittaohjelmia ja uhkatoimijoita vastaan, yhdessä heidän kumppaneiden ja toimittajien kanssa.
- Ympäristö pohjautuu olemassa olevaan JAMK IT-instituutin kehittämään ja operoimaan kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutusympäristöön (JYVSECTEC).
- Hankkeessa rakennettava HCCR-ympäristö luo edellytykset aiempaa kattavammalle terveydenhuollon ja kyberturvallisuuden t&k, koulutus- ja harjoittelutoiminnalle.
- Hankkeen aikataulu 1/2019 – 12/2021

Tavoitteet

- Tavoitteena on saada terveydenhuollon toimijat säännöllisesti kehittämään henkilöstönsä ja toimitusketjun osaamista kyberturvallisuusloukkaus- ja häiriötilanteisiin ja varautumista kyberturvallisuusuhkia vastaan.
- Hankkeessa suunnitellaan ja rakennetaan terveydenhuollon kyberturvallisuusohjelma, joka pilotoidaan hankkeen aikana toteutettavassa kyberturvallisuusohjelmassa.
- Hankkeessa mukana olevien terveydenhuollon toimijoiden kyberturvallisuusohjelmaa on kehitetty ja testattu pilottiharjoituksessa.
- Hyödynnetään ja kehitetään terveydenhuoltoon liittyvää kyberturvallisuusosaamista, -tietoisuutta ja -yhteistyötä sekä näihin liittyviä kansallisia ja kansainvälistä yhteistyöverkostoja.

Hankekumppanit ja rahoittajat

INVESTOINTIHANKE

KEHITYSHANKE

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

jamk

Meidät tavoitat

Projektipäällikkö Jani Päijänen, JAMK

www.jyvsectec.fi

jyvsectec@jamk.fi

Seuraa meitä

Twitterissä @JYVSECTEC,

LinkedInissä ja YouTubessa

www.jyvsectec.fi

”Matka tehokkaampiin digitaalisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ei ole suora eikä nopea.”

Kettunen S., Joensuu-Salo S., Mäntysaari P-P., Aalto A. & Katajavirta M. 2020. Digitaalisuus muuttaa sosiaali- ja terveysalaa: osaamisen taso eteläpohjalaisissa pk-yrityksissä sekä esimerkkejä uudesta liiketoiminnasta. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 150.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/310056/B150.pdf?sequence=1&isAllowed=y> luettu 26.10.2020

jamk

Lähteet

- Hamari, L., Aromaa, M., Parisod H., Pakarinen A., Skogberg M., Leppänen V. & Salanterä, S. 2020. Digitaalisten terveys- ja hyvinvointisovellusten kehittäminen, arviointi ja raportointi: Qvalidi 2019 -tarkistuslistan kehittäminen ja sisältö. Hoitotiede, 32 (1) 52-66.
- Hannele Hyppönen, Tuulikki Vehko, Vesa Jormanainen, Tinja Lääveri. Digitaalinen palvelujärjestelmä – rajalliset resurssit oikeaan käyttöön? Tutkimuksesta tiiviisti 27, syyskuu 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136901/URN_ISBN_978-952-343-184-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y /luettu 26.10.2020
- Ilmarinen, V. & Koskela, K. 2015. Digitalisaatio: Yritysjohdon käsikirja. Helsinki: Talentum.
- Kettunen S., Joensuu-Salo S., Mäntysaari P-P., Aalto A. & Katajavirta M. 2020. Digitaalisuus muuttaa sosiaali- ja terveysalaa: osaamisen taso eteläpohjalaisissa pk-yrityksissä sekä esimerkkejä uudesta liiketoiminnasta. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 150.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/310056/B150.pdf?sequence=1&isAllowed=y> luettu 26.10.2020
- Kyberturvallisuus Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille Kyberturvallisuus on osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden valmiutta ja varautumista. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN JULKAISUJA 2019:14
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161683/J14_Kyberturvallisuus_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y /luettu 26.10.2020
- (THL) Kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon toimintatavat 2018. <https://www.slideshare.net/THLfi/kotihoidon-ja-ymparivuorokautisen-hoidon-toimintatavat-2018-118997643/> luettu 26.10.2020)
- Valtiovarainministeriö; <https://vm.fi/digitalisaatio>